

Beste Minister Dedonder,

Op 1 oktober is het een jaar geleden dat België opnieuw deelnam aan de Operatie Inherent Resolve, de coalitie tegen IS in Irak en Syrië onder leiding van de Verenigde Staten. Hoewel België 7 jaar lang deelnam aan het conflict, met meer dan 1000 missies, blijft er een groot gebrek aan transparantie over de mogelijke schade die werd berokkend aan burgers door Belgische acties. Sterker nog, ons land valt op omdat het - in tegenstelling tot bondgenoten - weigert slachtoffers te erkennen. Zelfs wanneer de Coalitie toegaf dat er burgers stierven of gewond raakten tijdens aanvallen waar België aan deelnam, ontkende ons land elke betrokkenheid.

Op 25 juni 2020 keurde het Belgisch parlement resolutie 1298 goed. Deze vroeg de federale regering om, onder andere, "maximale transparantie (...) met betrekking tot het voorkomen van, het monitoren en het melden van mogelijke burgerslachtoffers ten gevolge van onze militaire inzet". Daarnaast werd de regering gevraagd in gesprek te treden met Nederland over de lessen die werden getrokken uit het drama van Hawija, waarbij tientallen burgerslachtoffers vielen na een bombardement uitgevoerd door het Nederlandse leger, om zoveel mogelijk burgerslachtoffers te vermijden. Tot slot riep de resolutie ook op publieke communicatie over eventuele burgerslachtoffers en een actieve samenwerking met externe monitoringgroepen en mensenrechtenorganisaties.

Het is tot op de dag van vandaag onduidelijk of, en op welke manier, deze aanbevelingen het afgelopen jaar werden geïmplementeerd. Er werden geen tussentijdse rapporten vrijgegeven, terwijl Defensie nog steeds geen informatie geeft op een zinvolle manier over het aantal Belgische aanvallen en burgerslachtoffers.

Overleg met maatschappelijk middenveld

Sinds de hernieuwde Belgische deelname aan Operatie Inherent Resolve hadden we enkele beloftevolle contacten met Defensie. In mei 2021 vond een overleg plaats met medewerkers van het ministerie om belangrijke "lessons learned" over burgerslachtoffers te delen. Niettemin is er nood aan een meer duurzame aanpak. Daarom moedigen we België aan inspiratie te halen uit processen die bij onze bondgenoten werden opgestart, meer bepaald in Nederland en de Verenigde Staten. We zijn dan ook steeds bereid om op een constructieve manier onze belangrijkste bevindingen te delen met Defensie. Op die manier kunnen we ervoor zorgen dat burgerleed uit het verleden leidt tot een verbeterde bescherming van burgers in de toekomst.

We begrijpen dat de recente gebeurtenissen in Afghanistan voor een vertraagde opvolging van onze bezorgdheden hebben gezorgd. Maar deze gebeurtenissen maken overduidelijk dat er behoefte is aan een duurzaam en institutioneel overleg over de vraag hoe burgerslachtoffers in de toekomst vermeden worden. Daarom roepen we de minister van Defensie op om het gesprek met het maatschappelijk middenveld te intensifiëren. Wij dringen er bij de minister op aan dit met spoed te doen, zodat deskundigen van en organisaties uit het maatschappelijk middenveld input kunnen leveren voor de actualisering van de Strategische Visie 2030. Het is namelijk cruciaal om in dit document aandacht te besteden aan burgerslachtoffers en burgerbescherming.

Ondergetekende organisaties roepen de regering daarom op om minstens:

- Deel te nemen aan een duurzaam en gesystematiseerd overleg met het Belgisch maatschappelijk middenveld, over de lessen over burgerbescherming die getrokken kunnen worden uit het verleden.

- De precieze datum en locatie van alle Belgische luchtaanvallen die werden uitgevoerd in de strijd tegen IS te publiceren.
- Een grondige en transparante evaluatie te doen van mogelijke burgerslachtoffers die vermoedelijk voortkwamen uit Belgische aanvallen in Irak en Syrië tijdens het voorbije jaar.
- De resultaten van alle onderzoeken naar burgerslachtoffers met datum, locatie, doelwit en het aantal burgerslachtoffers te publiceren. Ook als Defensie zelf de analyse maakt dat er geen inbreuk was op het internationaal humanitair recht.
- Richtlijnen op te stellen om zulke informatie in de toekomst op een proactieve manier te publiceren. Publiceer deze als open data, zodat gebruik door onafhankelijke actoren mogelijk is.
- Met externe partners, zoals NGO's, samen te werken aan minimumcriteria waaraan externe claims van burgerslachtoffers moeten voldoen, opdat Defensie deze zal onderzoeken.
- De nodige capaciteit te voorzien binnen Defensie voor de monitoring en publicatie van data over luchtaanvallen en mogelijke burgerslachtoffers. Doe dit ook voor toekomstige militaire interventies, zodat de gevolgen van interventie systematisch gemonitord en gepubliceerd worden.
- Een ondersteuningsmechanisme te voorzien waar mogelijke slachtoffers van bombardementen uitgevoerd door de Coalitie melding kunnen doen van zorgwekkende incidenten.
- In lijn met de duidelijke wens van het Belgisch parlement, op VN-niveau te ijveren voor de aanneming van een sterke internationale politieke verklaring tegen het gebruik van explosieve wapens in dichtbevolkte gebieden. Dit met een duidelijke verbintenis om aan datacollectie en transparante rapportering te doen.